

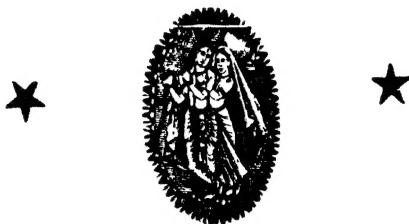
7889





# శ్రీ మదాంధ్ర గీతగోవింద కావ్యము

భాతాపథాని, చల్లా పిచ్చయ్య రచితము



శ్రీ చింతపల్లి రాజ్ కీమణి

శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి వేంకట లక్ష్మీనరసమాంబ బహద్దర్

మెన్చుస్టర్ గారి భాగ్యహారముచే

ముద్రితము.

1950

Rs. 2-0-0

# విషయ సూచిక



అభిప్రాయములు	1-12
శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి పంకానాథమణి	1-37
శ్రీ జయదేవ చరిత్రము	1-12
అష్టపది	13
1	23
2	27
3	31
4	37
5	41
6	49
7	57
8	61
9	69
10	73
11	83
12	89
13	93
14	97
15	101
16	107
17	113
18	119
19	127
20	131
21	135
22	143
23	151
24	

# త్రగోవింద కావ్యము

శతావధాని, చల్లా పిన్నయ్య సచిత్రము

(శ్రీ) వింతపల్ల నాక్షిమణి

(శ్రీ) గాఢా నాసిక్కు పేరిట అక్కనగిరిసూర్య బహదూర్

మన్నె సుల్తాన్ గారి నివసహాయముచే

ముద్రితము.

1950

వైమ్యములు }  
అంభకర్తవి

Rs. 2-0-0

వైద్య ప్రతులు

ఓంకార్ పేజ్, గుంటూరు.

శ్రీ మత్పర దేవతాయనమః

గీతగోవిందము

అనునీమహాకావ్యము భక్తమహాకవులలోఁ బ్రథమతాంబూల  
మందుకోఁ దగిన శ్రీ

“జయదేవ” మహాకవి

యక్షగానముగా రచించెను. ఇత నొక ‘జయదేవ’ కవి  
ప్రసన్న రాఘవ నాటకమును రచించెను. ఆయనకూడ సుప్ర  
సిద్ధుఁడే. కాని ‘గీతగోవింద’ కావ్యము రచించిన కవినిగూర్చి  
యెక్కువగాఁ జెప్పకొనెను. ఈయనకు భక్తులలోఁ గల  
ప్రళస్తి నిరుపమానము. ‘కృష్ణకర్ణామృత’ కర్త ‘లీలాశుకుఁడు’ను  
(బిల్వవంగళిఁడు) ఈయనయు “కృష్ణలీలాతరంగిణీ” కర్త  
“నారాయణతీర్థులు” యను నొక తేజమేయని మూఁడుకాలముల  
యందు వేర్వేరుగా నవతరించి శ్రీకృష్ణభగవానుని దమ కవి  
తామృతముచేఁ దగ్గరించి మూఁడవయవతారమున ముక్తిఁ  
జెందినట్లును పండితబలంబరి కర్ణాకర్ణికగాఁ జెప్పకొనెను.  
లీలాశుకుఁడు బ్రహ్మచారియయ్యును జితేంద్రియుఁడు కాని  
హేతువునను, జయదేవుఁడు గృహస్థు అవుటచేతను, ముక్తి  
సందనియట్లును “నారాయణతీర్థులు” యతి కనుక (సన్యస్య  
శ్రవణంకుర్యాత్) భగవానుఁడు ముక్తి ననుగ్రహించెననియుఁ  
జెద్దల్లు చెప్పకొనఁగా వింటిని. జయదేవుని భార్యపేరు ‘పద్మా  
వతీ’ దేవి. జయదేవుఁడు ఆయాగీతములను తననయఁడే పాడు



సప్పుడు ఆసాధ్యమణికూడఁ దన్మయురాలై నాట్యముఁజేసెడి  
దనియు జెప్పఁగావంటిని.

“పద్మావతీచరణచారణచక్రవర్తి”

అని యిమ్మహాకవి తనకు వాడికొన్న బిరుదనామముచే సమ  
ర్థింపఁబడియెడిని. ఆయాభక్తమహాకవి శ్లో॥ ‘ప్రహ్లాదనారద  
వరాశర’ అనెడుభక్తులతోపాటు పూజింపఁ దగినమహానీ  
యుఁడు ఈయనకును ఈయలఘునకుబోవకుఁడుగా నున్న  
రాజోత్తమునకును సంబంధించిన పుణ్యగాథలు చాలగలవు.  
దిక్పదర్శనమాత్రముచే గ్రంథవిస్తరభీతిచే విడుచుచున్నాను.  
ఇట్టిమహానీయునిగేయములను తెలుఁగులో గేయములుగానే  
మృదువైనభాషలో ననునదించిన చల్లాపిచ్చయ్యశాస్త్రిగారిని  
అభినవజయదేవుడని మనయాంధ్రకవిశేఖరులు గౌరవించు  
రనినానిశ్చయము. గానమునకు సంస్కృతభాషకన్న నాంధ్ర  
భాషయే యెక్కువసౌష్ఠ్యము గలిగించు ననుట సర్వకవిసమ్మత  
మయినను “ఓయదేవ”కవి వాడినసంస్కృతము తెనుఁగు  
కన్నను మిక్కిలిపృదువుగానున్నది. ఆయామర్మము  
వనువాదమునెడల గ్రంథకర్త గమనించినట్లు విజ్ఞులు కనిపెట్టఁ  
గలరు.

కవిః కరోతి కావ్యాని । లాలయం త్యుత్తమో జనః  
తరుః ప్రసూతే పుష్పాణి । మరు ద్వహతి సౌరభమ్॥

నెం॥ శా॥ శతావధాని

కింకరీంద్ర ఘటాపంచానన కలాప్రపూర్ణత్యాది  
బిరుదాంకితులు.

## శ్రీ జయదేవుడు-గీతగోవిందము

(శ్రీ నిర్వికల్పానందస్వామి

క్రీస్తు శ. 1169 నుండి 1200 వఱకు వంగదేశమును పాలించిన శ్రీలక్ష్మణసేనుని యాస్థానమున “ఫోయి”, “ఉమాపతి ధరుడు”, “గోవర్ధనుడు”, “శరణుడు”, “జయదేవుడు”డను కవులయిమగు రుండిరి. గోవర్ధనుడు “దార్యాసప్తశతీ”రచయితగను, జయదేవుడు “గీతగోవింద”కర్తగను నేటికిని స్మరింపబడుచున్నారు.

జయదేవుడు జన్మించినది కేందుబిల్వమను గ్రామమున. ఇది ‘వీరభూమ్’జిల్లాలో అజయూతీరమున నున్నది. నేటికిని ప్రతి మాఘమాసమున “జయదేవు”స్మృతి నుద్దేశించి యొకయుత్సవము జరుగుచున్నది.

పద్మావతి

జయదేవుని తండ్రిపేరు “భోజదేవుడు”, దిల్లిపేరు రామాదేవి, భార్యపేరు రోహిణి పద్మావతియనురమణి. సృశ్యమొనర్చునపుడు గతిననుసరించి తాళమువేయడక్షత జయదేవున కుండెను. “గీతగోవిందము” పరాశరాదులగుమిత్రుల కర్పించబడినది.

దేవదాసి

“పద్మావతి” జయదేవుని భార్యయని ‘నేత శుభోదయా’ అనుగ్రంథము తెల్పుచున్నది. పద్మావతి జగన్నాథమందిరమందలి దేవదాసియని మఱికొందఱు.

## సంగీతబలము

ఒకప్పుడు 'నూఢమిశ్రు'డనుసంగీతవేత్త 'లక్ష్మణసేనుని' యాస్థానమునకు వచ్చి "పఠమంజారి" రాగ మాలాపించి యచ్చట నున్న నృత్యవత్త్రముల రాల్చి యందఱకు విస్మయముఁ గూర్చెనట. 'పద్మావతీ'గాంధారరాగ మాలాపించి నదీతరంగముల లేవదీసి యొడ్డున నున్న పడనలను నదీగర్భమున కీడ్చుకొనిపోయెననియు జయదేవుఁడు వగంఠరాగ మాలాపించి సత్త్రీకూన్యమైననృత్యమును చిగుర్పఁజేసెననియును గథ.

## దేహిపదపల్లవముదారం

జయదేవుఁడొకప్పుడు నొంగలశారి బడ, వారు హస్త పానములనుఖండించి, సర్వస్వమునుగైకొనిరి. రానిదైనమహిమ నలన 'జయదేవుఁడు' మరల బూర్ణాంగత్వముసందెను. జయదేవుఁడు మరఁకొచ్చె నను మిథ్యావార్తను విని పద్మావతీదేవి వెంటనే ప్రాణముల్లఁ నడలెనట. "దేహిపదపల్లవముదారం" అనువాక్యమువాయుటకు సందేహించుచుండఁగా క్రీకృష్ణుఁడే జయదేవునిరూపమును ధరించి జయదేవుఁడు లేసినమయము నందు తద్గ్రహముఁ బ్రవేశించి యావాక్యమును లిఖించిపోయెనట. ఇట్టివేయగు పెక్కుకథలు జయదేవునిగూర్చి లభించుచున్నవి.

## ప్రాకృతవృత్తచ్ఛాయలు

కథకేమిగాని నాటనుండి నేటివఱకు "జయదేవుని నీతిగోవింద" మాకర్పించినంతగా మఱియేగ్రంథములు భారత

చేశము నాకర్షింపఁజాలకపోయినది. గీతగోవిందపదము వినఁ గ్రామముగాని యాపదములతోఁబ్రతిధ్వనితములు గాని విష్ణ్వలయములుగాని భారతదేశమున లేనేలేవు.

ఈగ్రంథ మంతగాఁ బ్రచారితమగుటకు కారణము వృత్తచ్ఛాయలను జయదేవుఁ డనుసరించుటయే ముఖ్యకారణమని పండితులు చెప్పుచున్నారు.

ఈగీతగోవిందకావ్యమునకు నిరతవఱకు 38 వ్యాఖ్యలు సంస్కృతములో లభించుచున్నవి.

## అ చి ప్రా య ములు

(శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) శతావధాని చల్లాపిచ్చయ్యశాస్త్రిగారిచే విరచితంబగు (శ్రీ) ఆంధ్ర“గీతగోవింద” మను కావ్యము స్థానీ పూజాన్యాయముననుసరించి యచ్చటచ్చటఁ జదువఁగలిగితిని. శిరోభ్రమవ్యాధిగ్రస్తుండ నగుటచే నామూలాగ్రంథుగాఁ జూడఁజాలనైతిని.

(శ్రీ) శాస్త్రిగారు జగ మెఱిగిన బ్రాహ్మణోత్తములు. శాంతిదాంతీప్రధానశీలాగ్రగణ్యులు. ఆంధ్రగీర్వాణంబుల నారి తేరిన బంధితకవులు. విశేషించి శతావధానచాతురీధురీణులు. ఇట్టివారిచే విరచితం బగు ‘గీతగోవింద’ కావ్యానువాదమందలి కవితాప్రాశస్త్యమునుగూర్చి నాబోటియల్పజ్ఞుండు విమర్శించి గుణాతిశయములనుగూర్చి విమర్శింపఁదగినదికా నేరదు. (శ్రీ) వారిరచన ‘కవిబ్రహ్మతల్లజ’ (శ్రీ)జయదేవ రచితాష్టపదీగేయ కావ్యానువాదముగదా..

మూలమున భావమించు కేనియుఁజెడకుండ శాస్త్రిగారు గ్రంథరచన యొనర్చిరనుటతో నతిశయోక్తిలేదు. శాస్త్రిగారి పదగుంభనాదులు మూలగ్రంథప్రాశస్త్యస్ఫూరకములయి విరాజిల్లుచున్నవి. గీతవిషయమున శ్రీ జయదేవాష్టపదులెంత హృద్యములు, శ్రోత పేయములునునై రసికజనాకర్షకము లగుచున్నవో శ్రీ శాస్త్రిగారి యనువాదాష్టపదులుగూడ నట్లే శోభిల్లుచున్న వనఁడును. మూలమున నున్నప్రాశస్త్యప్రావీణ్యాదులే తదనువాదమున వలసినంత సంక్రమించిన వనవచ్చును. మాగురువిత్తులు శ్రీ చెళ్ళపిళ్ళవెంకటశాస్త్రి మహోదయు లాంధ్రభాషాకవితయే గీర్వాణభాషాకవితకన్న మనోహరమని యీమధ్య 'భారతి'పత్రికలో వ్యాసమూలమునఁ దమయభిప్రాయము వెల్లడించిరి. కాని ఇతరత్ర శ్రీవారి యభిప్రాయము సరియగు నేమోకాని శ్రీజయదేవాష్టపదులను గూర్చి మాత్రమయ్యది సమాజసము కానేరదేమో యని నా సందేహము. కవిప్రకాండు లెవ రాంధ్రీకరించినను జయదేవుని సంస్కృతివాణి కుండెడి గీత్యానుకూలసామంజస్యము, సాహితీపేశలత్వము, కవితాచమత్కృతి లోనగు గుణవిశేషములు మూర్తీభవింపఁజేయఁజాలరేమో. అట్లైనను శ్రీశాస్త్రి చరణుల యేతదనువాద మన్నివిషయముల మూలమునకుఁ దీసిపోవునది కాదని చెప్పఁదగియున్నది.

. శ్రీజయదేవునియష్టపదులకు 'ధాతుమాతు'ప్రయుక్తమగు గీతిపద్ధతి శ్రీ "త్యాగరాజాదులకీర్తనలకుఁబోలె గురు శిష్య సంప్రదాయసమ"నుగతముగా సంపాదితముగాలేదు.

దేశకాలపాత్రభేదములచే నయ్యవి యానోటనానోట నానా  
విధంబులుగా గీత మొనర్పబడుచున్నవి. దానంజేసి వాని  
మాతృక లెట్టివో యూహింప వీలులేకున్నవి. అవి తెలిసి  
నప్పుడుగాని మూలానువాదముల తారతమ్య మిట్టిదని నిరూ  
పించుటకు వలనుపడదు. ఏది యెటులున్నను శ్రీజయదేవుని  
గీతగోవిందాష్టపదులవలె శ్రీశాస్త్రీగారి యాంధ్రాష్టపదులు  
కూడ సర్వదా గానమొనర్పఁదగిన వని నాయభిప్రాయము.

మచిలీపట్నము

27-2-46

}

ఇట్లు

(సం.) హరి నాగభూషణము

౭౦

శ్రీరామో జయతే

“గాయకసార్యభామ”

పా రు ప ల్లి రా మ కృష్ణ శ్లోక పంతులు

బి. టి. యు. (భారతీతీర్థోపాధ్యాయులు)

ఎక్స్‌ప్రెస్, శమిటిమెంబరు

మ్యూజిక్. ఎకాడిమీ, మద్రాసు

గవర్నరింగ్ బాడీమెంబరు

శ్రీ త్యాగబ్రహ్మ మహోత్సవసభ, తిరువయ్యారు

శతావధానులు, విద్వత్కవివర్ములు సగు బ్రహ్మశ్రీ చల్లా

పిచ్చయ్యశాస్త్రిలవారికి—

అయ్యా !

తమచే నాంధ్రకరింపబడిన శ్రీజయదేవకృత 'గీత గోవింద' కావ్యము నామూల్యగ్రముగఁ జదివితిని. మూలగ్రంథ మందలి సవరసభావాలంకారికల్పనలను రాగ కాళగమననియ మాదులఁ దప్పినీక వన్నె వెట్టురీతిని పద్యములను గేయములను అనువసించితిని. అనితరసాధ్యమయిన యిట్టిమీసంగీతసాహిత్య కవిత్వ మెంతయుఁ గొనియాడఁదగియున్నది.

ఏతద్గ్రంథము కిపులకు, పండితులకు మూత్రమే కాక గాయక, భక్తలోకమునకుఁ గూడనత్యంత ముదావహము కాఁగల దని తెలుపుట కెంతయు సంతసమగుచున్నది.

ఇట్లు, పిదపజనవిశేయుఁడు  
పారుపల్లి రామకృష్ణయ్యపంతులు

బ్రహ్మశ్రీ ప్రతిభాపీఠ్యాదిబిరుదాంచిత భువనగిరి  
: ౭౯౦మయ్యశాస్త్రి, బి.ఎ., గుంటూరు.

న వ ర త్న ము లు

క॥ శ్రీమచ్చల్లా పిచ్చయ  
ధీమణి జయదేవకృతిని దెలిఁగిరిచి రస  
శ్రీమాధురి ప్రాకృతజన  
సామాన్యవశం బొనర్చె నామర్మమున॥

క॥ చల్లట! పిచ్చయ్యట!-కో  
కొల్లగఁ గమ్మని కవిత్వగోశ్రి రిరురిఁ

సల్లాపమధురమధ వేద

జల్లెన్ బదవదమున నృసందులు చిందన్॥

క॥ జలిబిలి పలుకులు వెలగల

గొలుసులవలె మెలవుమెలికె కలుకఁ దలపుమే

లెవులుగుల చలువలు గెలలుగ

విలసిల నొలికించె నెంతవిజత కలఁదో॥

క॥ ఉనికి నృకి నృనకున్

దనుకు న్దన కేమి రానినరుడుగ మాటా

నినచో నినుచు న్నునగున

రణితమణిత కావ్యగానరిసమధురిసుముల్॥

ఉ॥ అందపుమాట పొందున రసాకృతియూ జయదేవు గీతగో

విందము విందొనర్చుపదనిం దొడరం దెలుగుం బొనర్చుకీ

విం దొలివారి నెల్ల మఱపించు టసాధ్యముకాదె! పూనిగె

ల్పొందె నుధీమనోజ్ఞసరసోక్తులబిచ్చయశాస్త్రి దక్షతన్॥

క॥ జయదేవుని పదరమ్యత

జయదేవునిదే యిహింబ సాధ్యముకా, ద

ట్లయినను జాతీయాంధ్ర

స్మయనయమగు బిచ్చయార్య సత్కృతి నయమై॥

ఆ॥ లసలె శతవధాని యట! శతధాకావ్య

కల్పన నృసిద్ధి గాంచెనంట!

అట్టివారి కెట్టియల్లికయైన న

లేటుపెని బండి తీత్రకాదె॥



శ్రీ చల్లవాడట కవి లీల- చల్లవార  
 లేరి కోరినదట, నేత-యెల్లవారి  
 నల్లుకొని యేలు నల్లు చల్లవాడ  
 పెట్టిసింగారములకు నింకేమి కొదువ!

ఉ॥ కీరగీర వాక్పటిమ దేవరూప్యతిఁ గొల్చి మేలసా  
 గారగ సౌమర్య పదయుక్తిఁ దెలుంగుల నుల్కివాడన,  
 చూచు నూజుగడక మహోద్యుల నిర్మితశక్తిఁ రక్తిస్వే  
 చ్ఛారతిఁ బిచ్చ మూర్ఘుని!, నల్లు కృతుల్పొరజీవితైశ్వర్యే॥

శ్రీమదవధాని శిరోమణి మధ్వశ్రీ కాశీకృష్ణాచార్యులుగారు.

విజయవాడ. 20-6-1950

ఉ॥ శ్రీ జయదేవ వాగమృతసేవల మేలనపుష్టి నొంది శ్రొం  
 జాజుల సాంపు నింపు వెదజల్లుచు నెంతయు నీదుపద్దెముల్  
 రాజులు చుండు సర్వకవిరాజుల డెందము లందు సమ్మద  
 శ్రీజనియింపజేసి; కవిశేఖర పిచ్చయశాస్త్రి నిచ్చలున్॥

శ్రీమద్వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు, శతావధాని, చిటివాడ

కృష్ణాజిల్లా 28-6-1950

అయ్యా! ఇప్పుడు తాము నాకుబంపిన శ్రీ సాంధ్ర  
 గీతగోవిందమును చదివితిని. లోగడ కానిమొర్రా తైబ్రబీలో  
 కెందు ప్రాచీన గీతగోవిందములను చదివెయ్యంటిని. మీ

యీ స్వచ్ఛానువాదములో ధారాళత మొనలగు కొన్ని  
సుగుణములున్నవి. మీయనువాదము గూడ కొనలుసాగి  
ఆంధ్రదేశమంతయు నల్లుపెట్టుగాక.

మధ్య శ్రీ కవిశేఖర పల్లెపూర్ణ ప్రజ్ఞాచార్యులుగారు  
నంస్కృతాధ్యాపకులు, హిందూకళాశాల,  
గుంటూరు 1-7-1950

శా. శ్రీ చల్లాస్వయపిచ్చయార్యకవివ్రాసెన్ గీతగోవిందమున్  
శ్రీచెన్నందెడుశైలిఁ జూతపలిరాజ్ఞేదివ్యనామాంకమున్  
వాచామాధురి శబ్దశుద్ధి రససంపద్యావనా వైదుషీ  
ప్రాచుర్యంబులు మీచు చొక్కటొకటిన్ భావంబు  
రంజింపఁగన్ |

**Sree T. S. Balasubrahmanya Ayyar M. A., L. T.**  
*Inspector of Oriental Schools, Madras.*

**Sree Satavadhani Challa Pitchayya Sastry**  
Garu gave me readings from his poetical Composi-  
tions. He is very good at Music. I heard  
him read Telugu rendering of Geeta Govindam  
and some other works. He commands a very

fluent and easy style and added to his mellifluous voice, the recitation he gave was very excellent and entertaining. I have great pleasure in testifying to the high attainments of Sree Sastry at writing interesting poems.

# శ్రీ సాంద్రగీతగోవిందకావ్యపీఠిక

శ్రీ రస్తు

శ్రీ సంపూర్ణర్ఘరీ దరీమృదునద శ్రోత్తుంగభద్రాంచితం  
ప్రాశేకాదశభి ర్నగై రనభిదై స్సంసేవ్యమావం పురః  
కుబ్జం భక్త మనువ్రజస్త మనుగై రారూఢగోష్ఠీవనం  
శ్రీభానాయక మన్వహం హృది భజే శ్రీభావనారాయణమ్॥

గీ॥ భవ్య శ్రీరామ భానుభూపాల పరిణ  
యోత్సవ సదస్యమునఁ గృతియొసఁగ బడియె  
సరసవిద్య త్కవీంద్రులు సంతసింప  
భవ్య వరసాంబ మన్నెసుల్తా నలరఁగ.

—॥ కృతి ప్రశంస ॥—

సీ॥ మానసోద్భవ సుకుమార సువర్ణ శి  
రీర, యుద్ధ్యానసంహార, ధీర  
అభిమానధన, సువృత్తామగాల్యభూషణ  
భావసాధాంతర వ్రకటచరణ  
సాహితీధారణా సరసగీతివయస్య  
సత్త్వగుణాంబర జ్ఞానముకుర  
నవరసకల్పనా నవ్యప్రణాళిక  
మత్తేభయానక్రమప్రచారి

గీ॥ ధన్యరా లైనమత్కవితాకుమారి  
రాజలక్షణ నొసఁగితి రాజ్ఞి వనుచు

మనసున గ్రహించి పెంచుము చనవుమెరియ  
సరసగుణంబ వేంకటనరసమాంబ !

శీ॥ అష్టపదములగేయమ్ము లాంధ్రభాష  
బృందజయదేవగోవిందుఁ బేర్కొనుటను  
గీతగోవిందయనుపేరు ఖ్యాతమయ్యె  
నరసి యేర్కొనుచుమ్ము ' శ్రీ నరసమాంబ !

శీ॥ ఇంటికొడలితోఁగూడ నేగుదెంచె  
భారతీదేవి పచ్చని వాడిటికె  
ఇరువురిను నొక్కరీతిగా నరయుచుమ్ము !  
యత్తవారిల్లు పుట్టిల్లు నయ్యెనెద్ది.

॥- కృతి భక్తి వంశావళి -॥

శ్రీ చిత్తమ్మ సంస్థానము

సీ॥ శ్రీగజబృంహణ పాగల్భ్య విలసిత  
గజలక్ష్మికి నివాసకంజ మగుచు  
పంచకల్యాణసో పల్లక్షణాంచిత  
కుచ్చైర్హయశ్రీకి నునికి యగుచు  
పండితకవిగాత్ర పరివారవందిమా  
గధముఖ్యులకు కనకాద్రి యగుచు  
నప్రమేయాన్నపూర్ణామృత నిరతదా  
నమునకు కలకనగమ యగుచు

శీ॥ డాలు దీపించుకృష్ణాత లంబునందు  
వజ్రలు గుంపాన మిలఁ జింతపల్లి యనగ

వన్నె వాసియుఁ గాంచిన “వాసిరెడ్డి”  
 వంశజులు పాలకులుకాఁగ వారివరు”న

క॥ దేవీభాగవతమ్మున  
 భావుకముగఁ జెప్పె “ముల్లు పాపయ” కవిరా  
 జా పేకటాద్రివిభుహృ  
 ద్యావిజగన్నాథ నృపతి తల్లజవఱకుఁ

క॥ శ్రీ వే కటలక్ష్మీప  
 త్నావల్లభుఁ డాదిగాఁగ గ్రమముగ నిందుఁ  
 శ్రీ వాసిరెడ్డివంశ్యుల  
 భూవిభుల తరాలఁ బ్రకటముగ వివరింతుఁ

సీ॥ ధర్మప్రతాపమార్తాండుడై యెన్నియో  
 బిరుదముల్ సత్కృతుల్ పెరసినాఁడు  
 ఏకలగ్నంబున నెరఁగి నతాధిక  
 దేవప్రతిష్ఠఁ గీర్తి గనినాఁడు  
 గురుతరసౌవర్ణ గోగర్భముం బొచ్చి  
 ద్విజకోటులకు కొల్ల పెట్టినాఁడు  
 ముమ్మాటు కనకమ్ము మొనఱుచి రత్నాళి  
 నొడ దులాభారమ్ము తూఁగినాఁడు

గీ॥ కీర్తి కత్తరుబుడ్డి లక్ష్మీకిని వడ్డి  
 పంకితుల వేల్పుగిడ్డి యో “వాసిరెడ్డి”  
 పేకటాద్రినభూత్తరు విక్రమాద్ధి  
 తాను “శ్రీ” రాజునున్న సుల్తానబహదరు॥

సీ॥ గాంధీర్యమున నెల్లకడ లాక్రమించిన  
 కడలిరాయఁడు సాటి గాఢటంచు  
 ధైర్యంబునను బ్రమధాధినాథుని చేతి  
 బంగారుకొండ యేసాటి యనుచు  
 శౌర్యంబునను గ్రీష్మచండప్రచండవి  
 కర్తనుండును నెన గాఢటంచు  
 నౌదార్యమునఁ బాండవాగ్రజశిబిశార  
 వాహనాదులు నెంత వారలనుచుఁ

గీ॥ జాటుచున్నాఁడు పవనుఁడు శబ్దముఖత  
 వేంకటాద్రి ప్రభుప్రతిష్ఠాంక వివిధ  
 దేవభవనధ్వజస్తూభ దీవ్యదగ్ర  
 భాగవిలసితఘంటికా, ధ్వనిముఖమున॥

గీ॥ “మన్నెహంవీర బిరుదసం పన్న వేంక  
 టాద్రి కల్ప”ద్రుమము కొమ్మ లైచెఁగిరి  
 వెఱ్ఱెమయుఁ బార్శ్వతమ్మయు విరులు గుణము  
 లయ్యు సంతాన మనుభల మందవేమి॥

గీ॥ వేంకటాద్రిప్రభుండు నుద్విగ్నమాన  
 సుండయి పితృవృత్తలమతుల “శూరచంద్ర  
 పాపయాఘ్నులకొమరుల వరుస దత్త  
 పుత్త్రులుగఁ” జేకొనె న్నంశము ఫలమంగ

గీ॥ “శ్రీ జగన్నాథగుణిమణి క్షేప్తఁడయ్యె  
 రామనా”థాభిషం డవ రజతకయ్యె







శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి వేంకట లక్ష్మీనరసింహనాయుడు,  
మన్నెనుల్లా బహద్దర్ గారు





వీరి నిరుపుర మూపురు విరివిపేర్పిఁ  
గాంచుచుండిరి కన్నులకలపు దీప్తి॥

గీ॥ న్యాయముగ వేంకటాద్రిభూ నాయకుడు  
ధూర్వహత కల్లుదాఁకఁ దా నిర్వహించె  
శ్రీ జగన్నాథబాబు తాజ్యేష్ఠుఁ డగుట  
వంశకరుల పరంపర వజ్రాలఁ బిదప॥

సీ॥ వీరాతివీరుఁ డౌ వేంకటాద్రిక్షమా  
నాధునకున్ జగన్నాథనృపతి  
దత్తకుమారుడై తగెను సర్కారు సం  
స్థానాధిపతిఁ జేసి సత్కరించె  
అభినవకాలిదాసాది చిహ్నము లొప్పు  
పాపయారాధ్యాది ప్రధితసుకపు  
లప్త దిగ్గజములై యాస్థాని వెలయంగ  
నగ్రహారములిచ్చి యమరనిలిపె

దేవసంస్థానములను భక్తిప్రపత్తి  
ధర్మకర్తృత యెసఁగ నిత్యముగఁ బూర్వ  
సంశ్యక్తిర్తి ప్రతిష్ఠ లవ్వారిఁ జేసె  
మన్న హంవీరబిరుద సంపన్నుఁడగుచు

సీ॥ ఆ జగన్నాథనృపతి గుణాలయునకు  
లలితలక్ష్మీపతి ప్రభాలయుఁడు దత్త  
పుత్రుడై యొప్పె, ప్రజలను మోదమోదవ  
ప్రజలమాదిగ నేలెను బ్రభువులలర॥

క॥ భూపాలకు లెల్లరు ల  
 స్త్రీపతి నరనాథుఁ డల్లశ్రీపతియే మే  
 థాపుష్టివటిష్ఠుఁడు గా  
 రీవతి సేవాఘృఁ డనఁగఁ జెలఁగె యశశ్రీ॥

క॥ ప్రతిసోమవారమును నియ  
 మితచిత్తుఁడు కవుల బుధుల మేళనమొనరిం  
 చి తగినరీతిని ఘనస  
 త్కృతులం బొనరించె విమలకీర్తి యెసంగ॥

క॥ “శ్రీలక్ష్మీనృసి” నృపు వరి  
 పాలనమున కనలఁ బ్రజలఁ బరిపాలించె  
 భాలంకృతవేంకట ల  
 స్మీ లలితగుణావలంబ కేనలయొక్కో॥

క॥ కంచిలో దివ్యధవనముల్ గడలుకొలిపెఁ  
 బ్రకటములు క్రొత్తకలల శిల్పములతోడ  
 దానఁ గల్యాణరత్ననిధాన ప్రజలఁ  
 గంచిదొరసాని యనెనుప్రభాశ్రీ గాంచె॥

ఉ॥ లెంకలపాలికల్పకము, లేమలపాలిఁటిపూలదండ, న  
 ల్వంకల తప్పుదిద్దెకు కలాతఃకిఁ రతనాలమేడ, రా  
 జాంకనివాసభూమి, గుణసాగహసన్ముఖసాసన్ముఖ  
 ద్వేంకలకృతనాంబ, కడువిశుధి గాంచెనరాతలమ్మన॥

ఉ॥ పల్లెలఁ బట్టణబులను బాలుకు వృద్ధులు నెల్లవారల  
 జల్లనఁ జేసె “కంచిగొంసాని” మముం గరుణార్ద్రపృష్ఠికో॥







శ్రీ రాజు వాసిరెడ్డి వేంకట లక్ష్మణదాసమాంబ  
మన్నె సుల్తాన్ బహద్దర్ గారు





దల్లికిఁ దల్లియై మనిచె దానము లెన్నియొ జేసెఁ గొల్లగాఁ  
జల్లినితల్లియంచుఁ బ్రజ సంస్తుతిఁజేయును రేపుమాపులున్॥

గీ॥ అవలఁ దద్దత్తుత్తుఁడై యడ్డులేని  
స్వీయబుద్ధిబలంబునఁ జెన్నుమిగిలి  
చెలఁగె “వేంకటలక్ష్మీ నృసింహస్మృతైః  
బాల్యమునయద పీఠత పరగ” సంత॥

॥ శ్రీరాజా వేంకట లక్ష్మీనరసమాంబా పితృనంశము ॥—

గీ॥ ఇంబుదళుకోత్తఁ “గృహ్లాతటంబునందు  
రత్నగర్భకు, గామహారము”లయంచు  
ప్రథితిఁగాంచిన నాయక రత్నమగును  
రమకు బంగరుటూయెల రావిరాల॥

క॥ తఱచయి యీచకసికములు  
పఱలెంచి యశంబు తేటపడఁ గీర్తంపన్  
వఱలెడు సందున్ వాసిన్  
“జిఱుమామిళ్ళా” స్వయంబు సిరులకు తావై॥

నీ॥ ఆవిమలాస్వయ మందున జనియించె  
జిత్రపద్మాగ్నిత శ్రీధరుండు  
సత్త్వప్రధానుండు సహజసద్గుణరాశి  
శ్రీరామనామ సుధీరధుండు  
తత్పత్నులైరి సుధామమీనాక్మ్యంబ  
విశదభావాలంబ వేంకమాంబ

ప్రళయకుఁ బుత్తులు వఱలిరి “భానుప్ర  
సాద”ధీరుఁడు, భానుసదృశమూర్తి

గీ॥ “సూరయ గుణాబ్ధి వెంకయ,” ధీరమాళి  
మహితతోడఁ డరామ సమాహ్వయుండు  
గణ్య ‘వేంకటపతి,’యనఁ గల్పపంచ  
కంబువలెఁ గంబుభృత్కృప కారులగుచు॥

గీ॥ పుత్రియు జనించెఁ గల్యాణ భూరిబుద్ధి  
లక్ష్మీనరసాంబనా గుణాలంబి ప్రథిత  
తాజలక్షణలక్ష్మిత, రమ్యమూర్తి  
ప్రజలు వేనోళ్ళఁ బొగడ సంపదలబొగడ॥

గీ॥ పెండ్లి పేరంటములు చేసి యిండ్లు నిలిపి  
బీదసాదలఁ బాలించు విధము దెలుపు  
నెలమి బాల్యంపుబొమ్మ పెండ్లిండ్లవలన  
సరసద్వణనికురుంబ నరసమాంబ॥

గీ॥ తద్గుణంబులు సుప్రసిద్ధంబులయిన  
లక్షణంబుల నరసి ప్రతిక్షణంబు  
నాటి యువరాజులందు నేమేటి పెండ్లి  
కొడు కగునొ యంచుఁ దండ్రి నల్లడల నెమకి॥

క॥ బలియుఁడు లలితుఁడు ధీరుఁడు  
సులక్షణాంచితుఁడు, ప్రథితశూరుం డగుచుగా  
దెలిసి యొసంగుటఁ దెలిపగా  
లలి వేంకటలక్ష్మీనరస నరపాలునకు॥





